

ԳՅՈՒՄԻ

Նորոգումից հետո բացվեցին Գյումրու վագոնային-վերանորոգման և լոկոմոտիվային դեղոնները

ՀՀ վարչապետ Տիգրան Սարգսյանի, «Ռուսական երկաթուղիներ» ԲԲԸ նախագահ Վլադիմիր Յակունինի, Շիրակի մարզպետ Ֆելիք Յուլյանի և այլ բարձրաստիճան հյուրերի մասնակցությամբ մայիսի 28-ին Գյումրիում տեղի ունեցավ նորոգված վագոնային-վերանորոգման և լոկոմոտիվային դեղոնների հանդիսավոր բացումը:

«Հարավկովկասյան երկաթուղի» ՓԲԸ-ն, որը 2008 թվականից ստանձնել է հայկական երկաթուղիների կոնցեսիոն կառավարումը, Գյումրու լոկոմոտիվային դեղոնի վերակառուցման

ման համար ներդրել է 93,5 մլն ռուբլի, եւ 48,4 մլն ռուբլի ուղղվել է արժանահարմար նորոգման տեխնոլոգիական սարքավորումների ձեռքբերմանը: Էադեթ Թարմազյանը և դեղոնի սարքավորումների համակարգը. գնվել է 25 միավոր հիմնական և 6 միավոր ախտորոշման սարքավորում: Համադասարան ծախսեր են կատարվել նաև վագոնային-վերանորոգման դեղոնի վերակառուցման, նորոգման սարքավորումների գնման համար:

Վարչապետ Տիգրան Սարգսյանը, Վլադիմիր Յակունինը, գնահատելով կատարված աշխատանքները, կարեւորեցին դրանց դերը լոկոմոտիվային և վագոնային-վերանորոգման դեղոնների աշխատանքի որակի բարելավման, հայկական երկաթուղու արդյունավետ և անվտանգ երթևեկության ապահովման գործում:

Տ. Սարգսյանը և Վ. Յակունինը սվեցին լոկոմոտիվային դեղոնի աշխատանքների խորհրդանշական մեկնակը, նաև դեղոնի բակում եղեմները սնկեցին:

«Հայոց որբերի հեժերով» լուսանկարչական ցուցահանդես

Մայիսի 27-ին Գյումրու «Թռչունյան տուն» մանկատանը բացվել է լուսանկարչական ցուցահանդես՝ նվիրված 1915-1922 թթ. ողբերգական իրադարձություններից որբացած հայ մանուկներին: Մերձավոր Արևելքի հիմնադրամի, ԱՄՆ դեսպանության և «Նարեկացի» արվեստի միության կազմակերպած «Հայոց որբերի հեժերով» ցուցադրությանը մասնակցել են Շիրակի մարզպետ Ֆելիք Յուլյանը, Հայաստանում ԱՄՆ դեսպան Ջոն Շեֆերդը, Գյումրու քաղաքապետ և այլ պատասխանատուներ: Ներկայացվել է ԱՄՆ Ռոֆելլերի արխիվային կենտրոնում դասակարգված միավոր Արևելքի ամերիկյան նոտաստանայց կոմիտեի լուսանկարների բացառիկ հավաքածուն, որը ներառում է այն դժոխական տեսարանները, որոնք 1929 թ. լուսանկար-վավերագրեր:

Մերձավոր Արևելքի նոտաստանայց կոմիտեի, որը մեզ ավելի հայտնի է Ամերկոն անունով, 116 մլն դոլարի ընդհանուր օգնություն է սրամարդել Հայաստանին՝ օգնելով սովյալներին, բացելով

200 որբանոց ու հիվանդանոց: Այդ որբանոցներից, որտեղ մեծ թվով հայ որբեր են դասակարգվել, կրթվել ու դաստիարակվել, ամենամեծը եղել է ներկայիս «Թռչունյան տուն» տեղում գործած Ալեքսանդրապոլի որբանոցը:

«Ցուցահանդեսը հայ-ամերիկյան դասնություն է և ցույց է տալիս Միացյալ Նահանգների առաստաղում լուսանկարչական ցուցահանդեսը, իր ողջունի խոսքում ասել է ԱՄՆ դեսպանը: Այս ցուցահանդեսը հաղթանակի, այլ ոչ թե ողբերգության դասնություն է»: Ջոն Շեֆերդը նույն օրը առանձին հանդիպումներ է ունեցել Շիրակի մարզպետի և Գյումրու քաղաքապետի հետ: Շեֆերդը մարզում իրականացվելիք ծրագրերով՝ դեսպանը մարզպետի հետ հանդիպմանը նշել է, թե ինքը միշտ էլ գնահատել է հայ ժողովրդի աշխատասիրությունը: «Հայերն իմ իմացած ամենաազնայնավոր, հեժաբիր և սոկուն ժողովուրդներից են, իսկ շիրակցիները արվեստներ ու լուսանկարչական մարդիկ են», - ասել է նա:

ARMENPRESS

Գալուստ Սահակյան. «Ես մեզ համարում եմ բեռնակիրներ»

1-ին էջից

Նոր իշխանապետությունում համընկավ նոր դավառության հեժ՝ գազի գնի բանկազում, դրան ուղեկցող՝ այլ բարդ երեւոյթներ: Ձեր վիճակն այդ առումով բարդանում է:

- Գազի գինը բարձրանում է ամբողջ աշխարհում: Մարդիկ խնայում են, թե Ռուսաստանը մեր ռազմավարական գործընկերն է՝ դրա համար միայն ավելի ցածր գնով մեզ գազ տա: Մեր ռազմավարական գործընկերը մեր տերը չէ, որ մեզ տնտեսական անի: Համեմատաբար եւ Եվրոպայում, ինչ դիվանագիտական փոխհարաբերությունները թույլ են տալիս, գազի գինը Հայաստանի համար ավելի մեղմ է, քան արաբաշրջանում: Գազը չունեցող երկիր եմ, եւ կարծում եմ՝ ոչ թե այդ մասին միայն խոսվի, այլ միայն խոսվի էլ մասին, որ հասարակությունը վճարում է ինչ, այդ ուղղությամբ ինչ միայն անեն: Ունենալ այդ հարցնակարգը, որը վարչապետը ներկայացրեց, եւ կարծում եմ, որ դա ցավոք չի լինելու մեր հասարակության համար: Տարբեր մեկնություններ կլինեն: Առավել ես՝ որ տարբեր կարգավորումներ կազմակերպվեն, կարկուտը հրճվում է դասառատ, ուղղորդում են դեղոնի իշխանությունները: Ես ամբողջ աշխարհում միանգամից գազի գինը 10 անգամով բարձրացվեց, իսկ մեզ մոտ անեն ինչ արվելու է, որդեգիր սոցիալական անապատով խավերի վրա գազի գնի թանկացումն ազդեցություն չունենա՝ ինչ գնով որ վճարում էին, էդ գնով էլ վճարեն (մոտ 60 հազար ամառայիններ): Առաջիկայում նաև թուրքերի, աշխատավարձերի բարձրացման խնդիրն է լուծվելու՝ հաշվարկներն արվում են այսօր: Եվ չարախնդրությունը, որ գիտե՛ք եթե իշխանությունները լավ աշխատեին, գազի գինը չէր բարձրանա, առավել եւս կարկուտ չէր գա,

սա քաղաքական թեմանակալ վերաբերմունք է:

- Բայց գազի գինը շրջապահված թանկացումների է նաև բերելու, ու հազիվ թե...

- Այ այդ առումով կառավարությունը խնդիր ունի՝ ուժադիր դառնալ է լինի, որ սնտեսավորները գազի թանկացման հանգամանքը չօգտագործեն ի չարս եւ անհիմն գներ չբարձրացնեն: Ես կարծում եմ՝ ընդամենը 1-1,5 անգամ գնաճի խնդիր կառաջանա առավելագույնը, եւ դա հնարավոր եմ համարում մեր բյուջեի բեռնակրներում թուրքերի եւ աշխատավարձերի բարձրացման առումով: Նախ արդեն աշխատանք է տարվում, որ ցածր աշխատավարձերը բարձրանան, իսկ 2014 թվականից աշխատավարձերի էական ավելացումներ կլինեն:

- Արագադրված կանգնեցնելու խնդիր ունենա:

- 1918 թվականին եթե Սարգսյանի ճակատամարտում չհաղթեին, մենք այսօր տնտեսություն էլ չունենայինք գուցե: Բայց այդ ժամանակ մարդիկ հնարավորություն ունեին Հայաստանից գնալու: Բայց մնում էին, ու կռվեցին, երկիր դաստիարակեցին:

Մենք դաստիարակվում ենք, մենք դաստիարակում ենք, մեր իրավունքներն են արժեքների համար տեսական դաստիարակ մեզ ենք: Ես չեմ կարծում, որ մեր ազգի հիմն այնքան կորսվի: Իհարկե, լուրջ դժբախտ բան է արագադրված, բայց ես նաև ասեմ՝ հիմնականում մեր համայնքներն արտաքին աշխարհում առաջացան ցեղասպանությունից հետո, դրանից առաջ էլ համայնքներ ունեցինք: Այսինքն մենք նաև արդյունավետ խնդիր ունենք միշտ, նաև մեր երեխաներին մեծացնելու խնդիր: Աշխարհի դուրսը միանգամից փակ երկիր համար բացվել էին, յուրաքանչյուրը իրեն նոտաստակահարմար աշխատանքների որոնման մեջ է, որովհետև տեսնում է՝

հնարավոր է կենսամակարդակը բարձրացնել, գնում է աշխատելու, հայրենիք չի կորցնում: Բայց էն-դեպ չէ, որ սարսափելի վիճակ է: Մինչև 1992 թիվը միանգամից 800 հազար արտագաղթեցին: Բայց նաև դարաբաղյան դասերազմը հաղթեցին, եւ հիմա էլ արտագաղթաբար առաջ են գնում:

- Պարոն Սահակյան, ՀՀ-ն մենք էլ կառավարելու, բոլոր ասուլիսներում եւ կարծիքաբարձրումներում ժամանակ չափ ինքնագոհ եք, որ ՀՀ-ն հաղթել է եւ նրիցների կարիքը չունի:

- Ոչ, լրիվ հակառակը, ավելորդ եզրահանգումներ են: Որովհետև Հանրապետականի քաղաքական հավասանիքը, սկզբումնա է, որ բոլորը միայն մասնակցեն երկիր արարմանը: Դրա համար ընտրություններից հետո էլ, առաջ էլ ասում ենք մեր դուրսը բաց են, մենք կարող ենք համատեղել մեր ուժերը, այսինքն համաձայնություններ լինեն, կոալիցիաներ ստեղծվեն: Առավել ասեմ՝ ժամանակի մեջ էղդեք էլ ֆայլել ենք անընդհատաբար, բայց գալիս է մի դրա, երբ ընտրություններն են մոտենում, բոլոր դրականը կոալիցիոն մեր գործընկերները վերցնում են եւ ՀՀ-ին թիրախ են դարձնում, որը, կարծում եմ, ժողովրդի համար հասկանալի չէ:

- Մամուլը գրում է, օրինակ, որ միջին օդակի ԲՀ-ականներին հերքով հանելու եք դաստիարակեցիք...

- Իր գրածները թող մամուլն ինքն ինքն արարի, մենք դաստիարակ ենք համագործակցել: Համագործակցության ձեռքը բացված է եւ բացված են: Ենդեք որ էսօր էլ դաստիարակ ենք թե՛ առանձին հարցերում, թե՛ ամբողջապես համագործակցել. դա մեր քաղաքական սկզբունքն է՝ 1999 թվականից սկսած...

- Ընդհուպ կոալիցիա կազմե՞լը...

- Կոալիցիա կազմելը ինքնակալ լուրջ է, իմաստասեր կոալիցիա չեն կազմում, եթե խնդիրներ կան, որոնց շուրջը տեսակետները համատեղվում են...

- Իսկ դաստիարակությունը միայնակ կրելու տեսակետից բարդ չէ՞ ձեր վիճակը:

- Գիտե՛ք ես մեզ համարում եմ բեռնակիրներ: Ենդեք որ բեռնակիր չվախենալ: Մենք քաղաքական բեռնակիրներ ենք, ամեն ինչը մեզ վրա ենք վերցնում, մուկիսկ կոալիցիոն ժամանակաշրջանում խոցելի կողմերը մեզ վրա ենք վերցրել: Ենդեք որ մեզ համար բարդություններ չկան: Մեզ համար կա կամք, վճարակալություն, եւ էդ վճարակալության բեռնակիրները բոլորն էլ կարող են իրավունքներ ունենալ համատեղ գործելու: Երկիրը բոլորինն է:

- Երեք ընտրություններից մեր ընդդիմությունը բավական թուլացավ: Եթե որեւէ իշխող ուժ թույլ ընդդիմություն ունի, լուրջ համայնք դաստիարակ իշխող ուժը են փնտրում:

- Ընդդիմությունը միայն կարողա՞նք կոալիցիոն տեսակետներ արտաբերելու ճանապարհով գնալ, բայց մեր ընդդիմությունը որոշեց արժեքները հետեւյալ կերպ: Ով լուրջ հայտնի Հանրապետականին, նա թիվ մեկ ընդդիմությունն է, մինչդեռ կարելի էր այլ ճանապարհով գնալ՝ այլընտրանքային տեսակետներ եւ ծրագրեր ներկայացնելու միջոցով, կարողա՞նք այն ավելի հզորանալ: Առավել եւս նախագահական ընտրություններին, երբ բավարարված թե՛ դաստիարակ ռեալ իրավիճակ ստեղծվեց, որ դաստիարակ ձեռքը բացվեց, որ դաստիարակ ձեռքը բացվեց, որ ընդդիմությունը, եւ իշխանությունը: Իսկ ընդդիմությունը, փաստորեն, իմեն իրեն լուծարեց:

Որեւէ քաղաքական ուժ դեռ հիմնավոր չի բացատրել, թե ինչու ինքը թեկնածու չառաջարկեց նախագահական ընտրություններին: Իսկ ընդհանրապես՝ դեղոնի համար

վճարակալ են համարում, որ մենք լուրջ ընդդիմություն չունենք: Այդ-դեպի վերահսկող ծրագրեր չկան մեր իրականության մեջ, ժողովրդավարության մոդելում միայն լինի ուժեղ ընդդիմություն, որ լինի ուժեղ իշխանություն: Բայց մերն իշխանությունը իրենց կուսակցության համար ոչ թե միջոց են համարում, այլ՝ իրենց նոտաստակ: Նոտաստակը մեզ է փոխվի, դա մեզ է լինի դեղոնի հզորացումը:

- Բայց ՀՀ-ն էլ նոտաստակ ունի իշխանությունը դաստիարակ:

- Իշխանությունը միջոց է մեր նոտաստակների համար: Բայց դա մեզ համար բացարձակ միջոց չէ, ամենակարգի միջոցներից մեկն է թե: Բնականաբար քաղաքական բոլոր ուժերն էլ, եթե նոտաստակ ունեն, միայն միջոցները ստեղծեն իրենց համար: Եթե այդպես չլինի, այլընտրանքային ծրագրերով հանդես կգալի: Բայց գնացին այն ճանապարհով, որ Հանրապետականին հայտնաբերելու արտաքին ուղեցին, ու եթե մի բան էլ ասում ես, նեղանում են: Իսկ իրենք ինչ ասես, որ չասացին: Ուժեղ ընդդիմություն ունենալու բանաձեռը կարող եմ ասել՝ կամ իշխանությունն է հնարավորություն ստեղծում, որ ուժեղ ընդդիմություն ձեռավորվի, կամ օտարները: Այս արդյունքն է մեզ մոտ օտարներն են փորձում ընդդիմություն ձեռավորել, որն էլ դաստիարակ է, որ ուժեղ ընդդիմություն չձեռավորվի:

- Պատկերացնո՞ւմ եք, որ 2018 թվին ՀՀ-ն իշխանություն չի լինելու:

- Իշխանություն եթե չլինի, ուրեմն կլինի ընդդիմություն: Բայց դա միայն մի դեղոն է կլինի՝ եթե մենք իշխանությունն արագադրենք: Իսկ այդպես չլինի՝ հասարակական, քաղաքական մթնոլորտը եւ սոցիալական վիճակը փոխելու ուղղությամբ: Կառավարությունը ծրագրեր միջակած է լուծելու այդ խնդիրները:

Ազգից խլվածները

Րաֆֆի Պետրոսյանը մասնագիտությամբ ինժեներ-չինարար է: Աղյուս է Տորոնտոյում (Կանադա). վերջերս մասնակցել է Դիարբեքի Սբ Կիրակոս եկեղեցու վերականգնման աշխատանքներին:

Ստեփաննոս Կարամյանը «Արմինյան Սիրուկիներ»-ը շաբաթաթերթի մայիսի 11-ի համարից:

Մեծ եղեռնի օրերին ստանված հայերի ֆանակի վերաբերյալ մի կողմից հայկական եւ միջազգային մոնոպոլիների եւ մյուս կողմից թուրքական մոնոպոլիների երջանակներում հիշատակության արժանի են Հրանտ Դինի խոսքերը առավել կրիստոսական մի հարցի վերաբերյալ: Նա ասում էր. «Մեծ անընդհատ խոսքում եմ մահացածների մասին: Եկե՛ք խոսենք ողջ մնացած մյուսների մասին»:

Այդ «ողջ մնացած մյուսները», որոնց թվաքանակը դժբախտա-

րոլյուն, որը երեխաներից յուրաքանչյուրին այլուրի տարիքի մեջ դնելուց եւ տարիքի բերանը ամուր կառնելուց հետո գցել էր ծովը, որդեգրի միանան իրենց ջրախեղեղած ծնողներին:

Տրամիգոնի կառավարիչը նաեւ 450 գեղեցիկ աղջիկների էր առանձնացրել եւ սեղի Կարմիր մահիկի հիվանդանոցը դռնակասան վերածելով՝ ստիպել նրանց աշխատել այնտեղ: Մի ֆունտն մա սոյունիսկ ուղարկել էր Սամբուլ՝ իր վերադասներին, սասնիկնգին էլ դառնել իր անձնական հաճույքի համար, չճանաչելով նրանցից մեկին միայն իր 14-ամյա որդուն: Աղջիկների մեծամասնությունը բռնի մահմեդական էր դարձել, մի ֆունտն կամ փայտուսի էին դիմել, կամ ինքնասպան եղել: Այս փաստերը երեսն են եկել Պետրոսյանից հետո «Իթքիհաս վե Թերաֆի» կուսակցության առաջնորդների դա-

գերագույն ինստիտուցիոնալ կարողությունների սեր անձնավորություններ են, եւ նրանց միջոցով կարելի էր մեծաթեք բարելավել թուրքերի մտավոր կարողությունները:

Բայց, հակառակ ձեռք առնված սամիսարական միջոցառումներին, մոտ 300 հայ որբեր մահացան բորոտությունից եւ այլ հիվանդություններից մինչեւ 1918 թվաը: Որբերից ոմանց սեղավորեցին հայազուրկ եղած ֆաղաֆներում բնակվող թուրք ընտանիքների մոտ, մի մասին էլ սեղավորեցին այլ որբանոցներ: Պետրոսյանի ավարտին, երբ «Սիդր իսթ Ռիլիֆը» ստանձնեց որբանոցը, այնտեղ 670 որբ կար, 470 տղաներ եւ 200 աղջիկներ, որոնք դեռ հիշում էին իրենց իսկական հայկական անունները:

Թուրքացման մեկ այլ օրինակ էլ հաջողությամբ սեղի էր ունենում Արեւելյան Անատոլիայում, ձե-

վկայություններ կան նաեւ, որ բարեսիրտ սասրի հոգեւորականներ եւ եկրոպացի կամ ամերիկացի միսիոներներ գնել են շուկաներից հայ երեխաներին փրկելու նպատակով: Ասորի Թաթուրի արեթիսկոտան, օրինակ, Մերսինում գնել էր փրկել է 1916-ին մոտ 2 հազար հայ որբերի: Մինչ որոշ մահմեդական թուրքեր հայերին մարդասիրաբար էին վերաբերվում, մեծամասնությունը դաժանորեն ծեծում էր այն «ստրուկներին», հավասարով, որ «ֆիխսոնյաները դրան են միայն արժանի»: Աղջիկները դարձան հարեմի երկրորդական կանայք, որոնց ոչ միայն իրենց ամուսնուներն էին վաս վերաբերվում, այլեւ մյուս «առաջին սկիսնները»: Ժամանակի ընթացքում այդ աղջիկները ամբողջովին ձուլվեցին, դարձան մահմեդականներ եւ յուրացրին դուրանը:

Ըստ Ազգությունների լիգայի «Հայ կանանց եւ երեխաների փր-

լու» ճնշող դասակարգի խմբակցությունները: 1915-ի իրադարձություններն ու դրանց հետեանմները հստակ ցույց են տալիս, որ հայ որբերը դարձան թուրք գեներալների հարսացման աղբյուր: Հազարավոր թուրք եւ իսրայելացիներում այսօր էլ կարելի է գտնել «թափնված» հայ տղաների: Նրանց «բացահայտումները» գործընթացը արդեն սկսված է: Գոյություն ունի նույնիսկ հասուկ բանագրության բնութագրելու համար: Նրանց կոչում են «Քիլիմյե Արթըրը», այսինքն՝ «Յաթաղանի մահացողները»: Նրանց մասին գրել են գրվում եւ ֆիլմեր նկարահանվում: Ֆիլմերից Չեթինի «Տասիկա» եւ Ալեքսանյանի «Թուրքները» հասոցները դրա վառ օրինակներ են:

Դժվար է, անուշտ, թափված հայերի թիվը ճշգրիտ որոշելը: Կարելի է ենթադրել, որ մոտ 100

Տիեզերքի գեղաստանությունից «ողջ մնացած մյուսներին» որբերին

բար ճշգրտված չէ, մահմեդական թուրք, ֆուրկ կամ ալալի դարձած հայերն են, այն «թափնված հայերը», որոնց մեծ մասը որբեր են՝ ձուլված ամենասարբեր ինքնությունների համայնությունում: Նրանք կորցրել են իրենց հայկական ինքնությունը եւ դրա բաղադրիչ մասերից մեկը՝ լեզուն:

Հրանտը խիզախությունն ունեցավ բացահայտելու թուրք ճանաչված հետոսներից մեկի, առաջին կին զինվորական օդաչու Սաբիհա Գյոնչեմի ինքնությունը: Աթաթուրքի որդեգրված դուստրը իրականում հաթուն Արեւելյանն էր, որբացած հայ աղջիկը Բուրսայից: Այս բացահայտումը դարձավ Հրանտի վերջին... սկիզբը, առաջ բերելով կառավարության, զինվորականության եւ զանգվածային լրատվամիջոցների ասելությունն ու ստանդարտիզացիան արժանի եւ ավարտվեց նրա ստանդարտը՝ երեք տարի անց:

Սերիլյան-Գյոնչեմը մեկն էր միայն այն սասնյակագարավոր հայ աղջիկներից ու տղաներից, որոնց 1915-ի իրադարձությունների օրերին խլել էին իրենց ծնողներից: Ինչ եղան այդ որբերը: Ինչու՞ էր դաժանորդվեցին նրանց ճակատագրերը: Զանգն էին նրանք: Այս հողվածը Անատոլիայի սարբեր երջաններից մի ֆանի օրինակներ է բերելու նրանց գոյության մասին:

Աղյուսը կան իրականություն է, որ Անատոլիայի երջաններից դեռի Սիրիայի անադոսները բռնագաղթած հայերից, ճանադարհի սարբեր հասվածներում, սեղազի թուրքերն ու րդերը խլում էին զավակներին՝ որդես կնոջ կամ աղախնի իրենց սանրդ զախելու կամ էլ ուրիշներին վաճառելու նպատակով: Կային նաեւ երեխաներ, որոնց ծնողները կանգնվել էին հանձնել իրենց հարեւան թուրք կամ ֆուրկ ընտանիքներին նախաճան արագրվելը: Եվ դեռ կային ուրիշներ, որոնց փրկել էին եվրոպացի եւ ամերիկացի միսիոներները կամ Պոնտոսի հույները, բայց նրանք վաղ թե ու հայտնաբերվել էին եւ արժանացել իրենց ծնողների ճակատագրին:

Կարելի է հիշատակել այստեղ Տրամիգոնի ողբերգական իրադարձություններից մեկը, երբ 600 հայ որբեր, կառավարության թուլությունով, հունական մի վանքում սեղավորվելուց ընդամենը երեք ամիս անց Տրամիգոնի կառավարիչ Ջեմալ Ազմիի հրամանով դուրս էին բերվել զինված զինվորների կողմից, հանձնվել թուրք նավադես Ռահման Բայրաթա-

սավարության ժամանակ, ականատներին վկայություններից: Նաեւ 1921 թվին Ջեմալ Ազմիի որդին՝ Էմինը էր դասնել դրանց մասին իր Մեհմեդ Ալի անունով ընկերոջը, որը, դարձվել է հետագայում, Հրաչ Փափազյան անունով մահմեդականությունը ընդունած եւ նույնիսկ թվաթված հայ է: Վերջինս հաջողությամբ ներթափանցել էր «Իթքիհաս վե Թերաֆի» շարքեր եւ Բեռլինում թափնվելով դասրասվում էր թուրք առաջնորդներին սղանել: (Ջեմալ Ազմին եւ հասուկ կազմակերպության («Թեֆիլաթի Մահսուսա») ղեկավար Բեհաեդդին Շաֆիը սղանվեցին Բեռլինում 1922-ի ադրիլի 17-ին Թալեաթ փաշայի այրիացած կնոջ աչքերի առաջ):

«Իթքիհաս վե Թերաֆի» հասուկ ծրագրի էր մասնակցող որբերի համար: Նրանց ուղարկում էին սարբեր վայրերում հիմնված որբանոցներ, որդեսզի այնտեղ մահմեդական դառնան եւ ձուլվեն թուրքերի հետ: Թուրքացման այդ որբանոցներից մեկը գտնվում էր Այն Թուրայում, Ջուրի մոտ, Բեյրութից ավստյով մեկ ժամկա հեռավորության վրա: Այնտեղ 3-ից 15 տարեկան հազար հայ որբեր էին դառնում: Սիրիայի եւ Լիբանանի այդ ժամանակվա կառավարիչ Ջեմալ փաշայի հրամանով եւ թուրք ուսուցիչների (նրանց թվում՝ նորաճեանակ սնորեն, վիդուսան Հալիդե Էդիմ Աղիվարը) հսկողության ներքո այդ որբերը դառնում էին թուրքեր եւ ընդունում մահմեդականությունը որդես դավանանք: Տղաներին թվաթված էին եւ թուրքական անուններ տալիս, հիմնականում դառնում էր նրանց իսկական անվան սկզբնատները, օրինակ՝ Հարություն Նաջարյանը դառնում էր Համիդ Նազիմ, Պողոս Մերդայանը՝ Պեհմ Մուհամմեդ, Սարգիս Սարաֆյանը՝ Սաֆֆես Սուլեյման: Մինչ Սիրիայում եւ Լիբանանում համատարած սով էր դաժանագրված ժամանակաբեռնում, որբանոցին առատ սնունդ էր մատակարարվում, որդեսզի առողջ նոր թուրքացած երեխաներ դուրս գան այնտեղից: Որբանոցում, ըստ որբերից մեկի՝ Հարություն Ալթոյանյանի հուշերի, հաղորդակցություն լեզուն թուրքերենն էր միայն: Հայերեն բաներ լսելու դեպքում երեխաներին դաժանորեն ծեծում էին:

Երեխաներին թուրքական զգեստներ էին հագցնում եւ մահմեդականություն ֆարոզում: Ջեմալ փաշան գիտակցում էր, որ հայերը

նաճար արեւելյան ճակատի հրամանատար Զազիմ Զարաբեֆի: Նրա հազվադեպներով՝ իր գործողությունների սարածում մոտ 50 հազար հուսահատ որբեր կային դաժանագրից հետո: Նրանցից 30 հազարը թվաթված էր եւ թուրքացած: Նա մոտ 6 հազար հայ երեխաների կենսոնացրեց Երզրում՝ զինվորական մի ճամբարում, որտեղ նրանք ստացան զինվորական դաստիարակություն: Որոշ մասին էլ արհեստներ սովորեցնել սկսեց, որդեսզի բանակի կարիները կարողանար հոգալ:

Այս երեխաները, որոնց «Առողջ երեխաների բանակ» էին անվանում, ամբողջովին թուրքացած էին: Նրանցից ամենատաղանդավորներին հետագայում բարձրագույն զինվորական ակադեմիաներ ուղարկեցին՝ Բուրայում եւ Սամբուլում: Ենթադրվում է, որ նրանք դարձան այն ծայրահեղ ազգայնական զինվորականները, որոնք, մասնակցելով 1960-ի մայիսի սեղի ունեցած հեղաշրջմանը, ստաղիցեցին Ադնամ Մեմուրեթի ֆաղաֆակական կառավարությունը:

Որբանոցներից բացի, սասնյակագարավոր հայ աղջիկներ են տղաներ 1915-ից հետո դարձան շուկաներում որդես ստրուկներ (աղախներ, ծառաներ) վաճառվելու «ադրանք»: Հակառակ որ ստրկությունը 1909-ից վերացված էր Օսմանյան կայսրությունում, այդ շուկաները վերաբացվեցին 1915-ից հետո: Տարագրության ճանադարհներից առեւանգված երեխաները դառնում էին ոչ միայն ձրի աշխատող կամ սեֆի առարկաներ, այլեւ լավ եկամուտի աղբյուր՝ վերակաճառի դայաններում: Շուկաներ գործում էին Հայկոմում, Դիարբեքում, Ուրֆայում, Մերսինում եւ այլուր: Մերսինի շուկան համեմատաբար ամենաճեան էր: Տեսակավորվելուց եւ դաջվելուց հետո 5-ից 7 տարեկան երեխաները վաճառվում էին 20 ցենտով, 14-15 տարեկանները՝ 50 ցենտով, մինչդեռ հասուն կինը արժեք 1 թուրքական լիրա: Եթե ճանաչված, հարուստ ընտանիքի զավակ էր վաճառվող ստրուկը, զինը բարձրանում էր, ֆանի որ նրա միջոցով հետագայում գնորդը իրավունք կարող էր ձեռք բերել տիրույթի նրա ծնողների հարստությանը: Փաստը կան, որ բազմաթիվ թուրք եւ ֆուրկ ընտանիքներ փորձել են իրավական հիմքերի վրա դնել իրենց «կանանց» կամ «դուստրերի» անճարժ գույքի ունեցվածները:

կուրյան հանձնախմբի» գեկուցագրի՝ առնվազն 30 հազար հայ աղջիկներ են վաճառվել շուկաներում: Այժմ ժնելի «Ազգությունների լիգայի» գրասենյակի արխիվներում գտնվում են թուրք եւ ֆուրկ ընտանիքների փրկված երկու հազարի չափի հայ տղաների եւ աղջիկների վերաբերյալ փաստական սղանքներ: Հայ որբերին փրկելու լիգայի համար դարձել էր առաջնախոր խնդիր հասկադես 1918-ի զինադադարից հետո: Ընդառաջելով Սամբուլի հայկական դաստիարակության խնդրանքներին՝ դաժանակցային ուժերի եւ ազգությունների լիգայի ներկայացուցիչները ձեռնամուխ եղան կազմակերպելու Անատոլիայից եւ Սիրիայից հայ որբերի սեղավորումը Սամբուլ: Նրանք սկսեցին հայ որբեր որդես մահմեդականների սներում: Սամբուլում սեղի դակասության հետեանմով որոշ օտար դորդներ, ինչու՞ որ օրինակ՝ ֆրանսիական «Նորթ դամ դը Սիոնի», իսրայելական «Սան Շոգեֆի», ռուսական վաճի եւ թուրքական «Քուլեյի զինվորական ակադեմիայի» շներերն օգտագործվեցին որդես որբանոց-աղախարաններ հայ մանուկների համար:

Ջանի որ երեխաների մեծ մասն արդեն թուրքական անուն-ազգանուններ էին կրում, թե՛ ֆունարկումներ սեղի ունեցան հայոց դաստիարակության եւ կառավարական իշխանությունների միջեւ՝ որոշելու համար նրանց ինքնությունը: Իրականում որբերից ոմանց արդեն Սամբուլում սեղավորել էին թուրքերի սներում որդես աղախներ կամ ծառաների: Հիսուն երեխա էլ ուղարկել էին Էմվեր փաշայի ազարակը: Նրանց խստորեն դասվորել էին չբացահայտել իրենց իսկական իսկությունը:

Փաստացի սղանքներ կան, որ 1920-22-ի ժամանակահատվածում մոտ 3.800 հայ երեխաներ սեղավորվել են Սամբուլ, 3000-ը ուղարկվել Կիոթոս, 15.600-ը՝ Հունաստան եւ 12 հազարը՝ Սիրիա (Մարաշից, Ուրֆայից, Այնթապից Մալաթիայից եւ հարբերից): Սամբուլի հայոց դաստիարակության սղանքներով՝ առնվազն 63 հազար հայ որբեր դեռ կան, որոնք «չեն փրկվել» եւ անհայտ են:

Ցեղաստանագետները վերջերս առաջ են ֆաուն այն թեզը, որ ցեղաստանություն կազմակերպողներն ու իրականացողները սովորաբար նպատակ են հետադարձում ոչ միայն «բնաջնջելու» ճնշված փոխաճանակական խմբակցությունները, այլեւ «վերնծայողե-

հազար որբեր վերադարձնելու, բայց թուրքացան եւ մահմեդական դարձան: Մասնագետները նաեւ 200 հազարի են առանձնացնում, որոնք չսեղահանվեցին իսլամը ընդունելով: Այնուհետ որ կարելի է ասել, որ մոտ 300 հազար հայեր վերադարձնել են 1915-ի իրադարձություններից:

Թուրքիայի բնակչությունը յոթ անգամ ավելացել է այժմ, այնուհետ որ կարելի է մոտավոր հաշվարկներով ասել, որ մոտ 2 միլիոն մարդ այժմ Թուրքիայում ունի հայկական արմատներ:

Իմ անձնական փորձառությունից կարող եմ ավելացնել հետեւյալը: Երբ Հայաստանում էի 1995 թվին որդես կամավոր ինժեներ-չինարար, այցելեցի Սոփիակ, որտեղ վերականգնվում էր երկաւար-ժի ժամանակ ֆունդաճեկեղեցին: Ինձ սեղեկացրին, որ ֆինանսավորումը կատարել էր Թուրքիայից ոմն բարերար: Հարուստ թուրք մի ընտանիքում մահվան սնարի մոտ տասիկը խոստովանել էր, որ ինքը հայկական արմատներ ունի:

Վերջին տարիներին նման երեւույթները հաճախակի են դառնում: Հուսամ, որ թուրքական կառավարությունը նման երեւույթներ կդիտի ոչ թե որդես սղանալիքի, այլ որդես ազատագրմանն ու հանդուրժողականությանն ընդառաջ գնալու ֆայլեր:

Օգտագործված գրականության ցանկ:

Sait Cetinoglu, 1915 Soykirim Surecinde Ermeni Gen Havuzuna El Konmasi ve Seks Koleligi (The Capture of the Armenian Genetic Pool and Sex Slavery During the 1915 Genocide), Seyfo Center, 09.04.2013
Aysel Hur, 1915ten 2007ye Ermeni Yetimleri (Armenian Orphans from 1915 to 2007), Radikal, 20.01.2013
Eren Keskin, Soykirim Ortaklari (Partners in Genocide), Ozgur Gundem, 22.01.2013
Ruben Melkonyan, Attitude of the Armenian Patriarchate in Istanbul Towards the Issue of the Forcibly Islamized Armenians, Noravank Foundation, 09.03.2010
Ruben Melkonyan, The Islamization of Armenian Children at the Period of the Armenian Genocide, Miacum, 11.08.2007
Keith David Watenpaugh, The League of Nations Rescue of Armenian Genocide Survivors and the Making of Modern Humanitarianism, 1920-1927, American Historical Review, December 2010.

Թարգմանությունը՝ ՏԱՐՈՒ ԾՈՒԼԿԱՅՐԵԱ

Ադրբեջանական «Երկիւխանություն»

Մայիսի 28-ի ուժ երեկոյան ադրբեջանական լրատվամիջոցները տարածել են կինոնեոփանուր Ռուսաստան Իրախիմբեկովի հայտարարությունը: «Ավարսվել է առաջատար կուսակցությունների, շարժումների եւ հասարակական միավորումների կողմից Ադրբեջանի ժողովրդավարական ուժերի Ազգային խորհրդի համար առաջադրված թեկնածությունների ֆինանսավորումը: Առաջին անգամ ստեղծված է ֆաղափական լայն կոալիցիա: Խորհրդի կազմում են արբեր մասնագիտության, արհիվ եւ ֆաղափական հայացքների մարդիկ, որ համաձայնել են ստորագրել Զինմարտի հռչակագիրը, որտեղ շարադրված են առաջիկա աշխատանքի հիմնական ուղղությունները» (սես՝ <http://haqqin.az/news/6166>):

Իրախիմբեկովի հայտարարությունը, կարելի է վստահաբար ասել, խիստ անակնկալ էր իբրև վարչախմբի համար, որը վերջին երկու-երեք շաբաթներին բավական մեծ ջանքեր էր գործադրել ընդդիմադիր դաշնում իր գործակալների միջոցով սաղաթելու Ազգային խորհրդի ձեռնարկում բանակցությունները, վարկաբեկելու նման գաղափարը, համարումը ներքին խորհուրդը «մեռելածին է», «ընդդիմությունն սղառել է իրեն» եւ այլն:

Ըստ երեւույթին, ընդդիմությունն էլ իր հերթին էր խաղում իբրև խաղաղությունների նյարդերի հետ, երբ ժամանակ առ ժամանակ սեղեկավարական արտահայտություններ էր կազմակերպում իր «խոհանոցից» եւ խոսում «առկա խոր»:

Տարածայնությունների մասին: Բայց այսօր ժողովրդավարական ուժերի համախմբումը կարծես փաստ է դառնում, մոտ օրերս կիրառարակվի, ինչպես Ռուսաստան Իրախիմբեկովն է հավաստիացրել, Ազգային խորհրդի կազմը, եւ համաձայնեցված հռչակագիրը, որտեղ իբրեւ գլխավոր նպատակ առանձնացված է «2013թ.-ին ազնիվ եւ արդար նախագահական ընտրությունների անցկացման համար պայքարը»:

Մայիսի 28-ին իբրև վարչախումբը թույլ է սվել հերթական անհարգալի վերաբերմունքը. այսպես կոչված «Ադրբեջանի դեմոկրատական հանրապետության» 95-ամյակի դաշնական արարողություններում դարձյալ տեղ չի գտել այցելությունը «ԱԳԳ հիմնադիր» Սամեդ-Էմին Ռասուլզադեի՝ Բաֆլի Նովիսանա արվարձանում տեղադրված կիսանդրուն: Նման ցուցադրական միջոցառում կազմակերպել է ընդդիմությունը, որին, ինչպես ադրբեջանական լրատվամիջոցներն են տեղեկացրել, «ներկա է զսնվել մի ֆանի հազար մարդ»:

Պատահական չէ, որ ժողովրդավարական ուժերի Ազգային խորհուրդը ստեղծելու համաձայնության մասին հայտարարությունը նույնպես մայիսի 28-ին է արվել. դա «Ադրբեջանի դեմոկրատական հանրապետության» հռչակման օրն է: Իսկ հռչակագիրն 95 տարի առաջ Թիֆլիսում ընդունել է Անդրկովկասյան սեյմի մուսուլմանական խմբակցությունը, որն իրեն անվանել է «Ադրբեջանի ազգային խորհուրդ»:

Ներկայումս, ինչպես կարելի է հասկանալ, ընդդիմությունն Ազգային խորհուրդը հիմնադրելով կարծես թե իրեն նույնացնում է «Ադրբեջանի դեմոկրատական հանրապետության» հիմնադիր ուժերի եւ ամենաց հետ: Փաստորեն հայտարարվում է, որ գործող վարչախումբը որեւէ առնչություն չունի 1918թ. մայիսի 28-ին հռչակված «դեմոկրատական հանրապետության» ավանդույթների հետ», եւ կազմավորող Ազգային խորհուրդը նպատակ ունի «վերականգնելու ադրբեջանական ժողովրդավարությունը, որ առաջինն էր Արեւելում»:

Որոշ մեկնաբաններ իրավիճակը բնութագրել են որպես «երկիւխանության սկիզբ»: Ակնարկվում է, որ Ազգային խորհուրդը, եթե ամեն ինչ ընթանա այնպես, ինչպես հայտարարել է Ռուսաստան Իրախիմբեկովը, «կստեղծի նաեւ տարածաշրջանի կառույցներ»: Այսինքն՝ Ազգային խորհուրդը կգործի ոչ միայն Բաֆլում, այլեւ Ադրբեջանի մյուս ֆաղափներում եւ քաղաքներում:

Իսկ դա իբրև վարչախմբի համար չափազանց անցանկալի հեռանկար է: Իբրև խաղաղությունները չեն արժանանում նույնիսկ ընդդիմադիր կուսակցությունների տարածաշրջանի կառույցների հավաքները: Եվ կարելի է միայն դասկարգել, թե ինչ մակարդակի է հասնելու ներառական դիմակայությունը, եթե Ազգային խորհուրդն իրոք ստեղծվի եւ անցնի հռչակագրած հիմնական նպատակի՝ ազնիվ եւ արդար նախագահական ընտրությունների անցկացման համար հրադարակային գործունեության:

ՎԱՏԻՄ ԱՅԵՆԵՅԻՆ

ԿԺԴՏ-ն հարավկորեացիներին առաջարկեց կնքել հաշտության դաշմանագիր

Փենյանի իբրև խաղաղությունները Սեուլին առաջարկել են կնքել հաշտության դաշմանագիր, որը կփոխարինի 1950-1953 թթ. Կորեական դաշտերի միջև երկու դեմքերի միջև ստորագրած զինադադարի համաձայնագիրը: Համադաշմանագիրը հայտարարվում է արվում մայիսի 29-ին հյուսիսկորեական «Նոդոն սինմուն» դաշնակցությունում հրադարակված հոդվածում:

Այնտեղ ասվում է, որ հրադարարի համաձայնագիրը «դաշտերի միջև» է եւ չի երաշխավորում «կասարյալ հանգստություն»: Միեւնույն ժամանակ դաշնակցությունը հենց Վաշինգտոնն է, որն իբր փորձում է այդպիսով ձեռնարկ գործադրել ԿԺԴՏ-ի վրա: Հարավկորեական Ռեմիտայի գործակալությունը մեջբերում է Փենյանի այն տեսակետը, թե հաշտություն չկնքվելու դեպքում

անբողջ դաշմանակցությունը կընկնի ԱՄՆ-ի վրա:

Վերջին օրերին ԿԺԴՏ-ն հրաժարվել է հարավային հարեանի նկատմամբ իր թունոտ ելույթներից: Մայիսի 28-ին Փենյանը Սեուլին առաջարկեց վերսկսել Կեոնի համատեղ արդյունաբերական գոտու աշխատանքը, որը արդիվ ինքը դադարեցրել էր երկու երկրների հակասությունների սրման դաշմաններում:

Որոշ գործակալության սվալներով, մայիսի 22-ին ԿԺԴՏ առաջնորդ Կիմ Զոն Ինը իբրեւ անձնական ներկայացուցչի Պեկին էր գործուղել բարձրաստիճան գնվորական դաշնակցության Զիվե 3ոն Խեին: Վերջինս հայտարարել էր, թե Զիվե-սային Կորեան «կառուցողական ֆայլեր» կնքեցին իրենց միջև: Հարավկորեական Ռեմիտայի գործակալությունը մեջբերում է Փենյանի այն տեսակետը, թե հաշտություն չկնքվելու դեպքում

Տանրային հեծանիվների վարձույթի խոշոր համակարգ Նյու Յորքում

Նյու Յորքում մայիսի 27-ից գործում է հանրային հեծանիվների վարձույթի City Bike համակարգը, որը խոշորագույնն է ԱՄՆ-ում: Այդ մասին հաղորդում է Ֆրանսուրես գործակալությունը:

Բացման օրը նախագծի 333 կայաններում վարձակալման էր տրվում 6000 հեծանիվ: Նոր ծառայության հիմնադիրների խոսքերով, միայն առաջին օրը ֆաղափ բնակիչները հանրային հեծանիվներով կատարել են 6000 ուղևորություն: «Նյու Յորք փոս» թերթը հաղորդում է հեծանիվ գողության 1 դեպքի մասին, որը տեղի է ունեցել ուղղակի վարձույթի կայանում: Հանրային համակարգի բացմանը ներկա է եղել ֆաղափազլուխ Մայիլ Բլումբերգը, որը նախագծի հեղինակներից մեկն է:

Նախատեսվում է հանրային հեծանիվների թիվը հասցնել 10 հազարի, իսկ կայանատեղերի թիվը՝ 300-ի: Ներկայումս վարձույթի կայանների մեծ մասը գտնվում է Մանհեթենում եւ Բրուկլինում: Աղազայում կայաններ կկառուցվեն Նյու Յորքի բոլոր քաղաքներում:

Ջաղափում հանրային հեծանիվներից օգտվելու համար անհրաժեշտ է նախ գրանցվել Citi Bike նախագծի կայքէջում: Երկու օրվա ընթացքում օգտատիրոջը փոսով կառավարման մասնակցի ֆայլը: Դրա ակտիվացումից հետո ծառայության հիմնադիրները թեք էր բաժանորդագիրը վճարել 1 տարվա, 1 ամսվա կամ 1 օրվա համար, ըստ որում օգտատիրոջ վարկային ֆայլը վրա 101 դոլար կատեցվի իբրեւ գրավ հեծանիվի դիմաց:

Հանրային հեծանիվից օգտվելու 1 տարվա բաժնեգիրը 95 դոլար է, 1 ամսվանը՝ 25, 1 օրվանը 9,95 դոլար: Ուղևորությունների թիվը անսահմանափակ է, բայց յուրաքանչյուր ուղևորության տեղությունը չպետք է գերազանցի 45 րոպեից (1 տարվա բաժանորդներին) կամ 30 րոպեից (մյուսներին):

Citi Bike-ը գոյատևում է հանրախորհրդերի վճարումների, ինչպես նաեւ ներդրումների հաշվին: Նախագծի խոշորագույն ներդրողը Citi Bank-ն է՝ 41 մլն դոլար: Գ. Բ.

Liberty Reserve վճարային համակարգով 6 մլրդ դոլար է «լվացվել»

Տիմոտեյի նախկին կիեւցի Բուդովսկին է

ԱՄՆ իբրև խաղաղությունները բացահայտել են աշխարհի խոշորագույն էլեկտրոնային վճարային համակարգերից մեկը, որի միջոցով 2006-ից մինչեւ օրս ավելի քան 6 մլրդ դոլար է «լվացվել»: BBC-ն տեղեկացնում է, որ համակարգի հիմնադիրը նախկին կիեւցի Արթուր Բուդովսկին է:

Սանհեթենի դաշնային դաշախազ Պրիս Բիարրան ասում է, որ 2006-ից մինչեւ օրս համակարգի միջոցով իրականացվել է 55 մլն անօրինական գործարք: Դաշական դաշախազության են կանչվել ընկերության 7 ղեկա-

վարներ դրա հիմնադիր՝ 39-ամյա Արթուր Բուդովսկու (ի դեպ, նրա մյուս անուններն են Արթուր Բելանցուկ եւ Երիկ Պալց) եւ 41-ամյա Վլադիմիր Կացի գլխավորությամբ: Կացը հայտնի է նաեւ Ռազմար Դաննեսկոյի անունով: Կոստա-Ռիկայում գրանցված Liberty Reserve ընկերության վճարային համակարգի ծառայություններից ողջ աշխարհում օգտվել է առնվազն 1 մլն մարդ: Միայն ԱՄՆ-ում հաճախորդների թիվը մոտ 200 հազար էր:

Համակարգը անանուն էր, ուստի, դաշախազության սվալներով,

դրանից օգտվում էին հիմնականում զանազան ֆինանսական բուրգերի եւ ցանցային մեքենայությունների, ինչպես նաեւ թմրադեղերի առեւտրի, անհասական սվալների, վարկային ֆարսերի համարների հափշտակումների կամ մանկական դոնորության անօրինական եկամուտների լվացման նպատակով:

Ընկերության ծառայություններից լայնորեն օգտվում էին բանկային ֆարսերի սվալներ վաճառող հանցախմբերը եւ Վիեննայում, Նիդերլանդում, Գերմանիայում, Գերմանիայում եւ ԱՄՆ-ում գործող ցանցահեծանքները:

Liberty Reserve-ը մասնակցել է վերջերս մեքենավորարեւելյան երկու բանկերից հափշտակված 45 մլն դոլարի լվացմանը: Մեղադրական փաստաթղթերում նշվում է, որ Դոմինիկյան Հանրապետությունում գործող մի հանցախումբը Liberty-ին է փոխանցել Սիբիրում եւ Սինգապուրում հափշտակված փողերի մի մասը:

Վճարային համակարգը տարեկան 12 մլն ֆինանսական գործառնություն էր իրականացնում ավելի քան 1,4 մլրդ դոլար ընդհանուր գումարով:

Բուդովսկին ձերբակալվել է Իսրայելում եւ ղեք է արտաքուլի ԱՄՆ: Կացը ձերբակալվել է Բուլղարիայում:

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Լուսինե Զաֆարեան եւ Խորեն Պալեան» ռուս-թանգարան

Այսու, երջանկայիցաբախ Խորեն Պալեանի ժառանգներու անուանով, հայ մշակութային հասարակութեան ուժադրութեան կը փափաքեն յանձնել կարգ մը յասակացումներ եւ դարգաբանումներ, ինչպէս նաեւ մտադրութիւններ անգուզական երգչուհի Լուսինե Զաֆարեան եւ Խորեն Պալեան անուաններու երեսնան բնակարանի առնչութեամբ:

- Ողջունելի կը գտնենք այն բոլոր կազմակերպութիւններու, ընկերակցութիւններու թէ անհատներու ցուցաբերած մտադրութիւնը Լուսինե Զաֆարեանի յիշատակը անմահացնելու եւ անոր մշակութային մեծ ծառայութիւնը յանձնարելու գաղափարի շուրջ ստեղծուած հետաքրքրութեան համար: Մեր երախտագրութիւնը կը յայտնենք նաեւ «Լուսինե Զաֆարեան եւ Խորեն Պալեան ռուս-թանգարան» կառուցելու վերաբերեալ իրենց ցանկութեան եւ բարոյական աջակցութեան համար:

- Լուսինե Զաֆարեանի մահանալէն ետք իր անուանոյն-Խորեն Պալեանի կարեւորագոյն նշանակներէն եղած էր անգուզական երգչուհիին բնակարանը դարձնել «Լուսինե Զաֆարեան ռուս-թանգարան»: Այս առաքելութիւնը իրականացնելու նպատակով, Խորեն Պալեանի նախաձեռնութեամբ եւ իր նախագահութեամբ հիմնուեցաւ «Լուսինե Զաֆարեան եւ Խորեն Պալեանի մահուէն ետք» 2007 թուականի սկիզբէն, հետադիմացի Խորեն Պալեանի ժառանգներէն եղբորը:

դին՝ Ռաֆֆի Պալեանը ու եղբայրը՝ Արսաւէս Պալեանը:

- Ցաւով սակայն դէպք է նշել, թէ այս նպատակին համաձայն չէին մնացեալ ժառանգներու դարձագրութիւնը: Այս իսկ դասառով ընթացք ստեղծուած դասակարանային միջոցով, որ դեռեւս իր լուսին չէ հասած. այս իր հերթին ստեղծած է լուրջ խոչընդոսներ ծրագրի իրականացման գործընթացին մէջ:

- Առկա դասակարանային սրամարտութեանց դասառով դարձագրութեան կ'ըլլանք հետեւի 33 օրէններուն եւ 33 Սահմանադրութեան, որոնցով օրինակաւ հիմնուեցան ընթացող գործը եւ ըստ այնմ իր լուսին յանձնարած ծրագիրը: Այս դասառով յանձնարման անհամաձայնութիւններ չեն կարող մերկայացնել համարութեան՝ դասակարանային համար դասարանի գաղափարները:

- Մեր նպատակն է ստեղծել «Լուսինե Զաֆարեան եւ Խորեն Պալեան ռուս-թանգարան» հիմնադրամի ծրագիր-կանոնագիր մը՝ նոր հոգաբարձական կազմով, որը դէպքէն ստանձնել վերոյիշեալ ռուս-թանգարանի կառուցման եւ դասակարանութեան աշխատանքներու ծրագրման եւ իրականացման դասառովութեան հետեւեալ ծրագրմանը, որովհետեւ Խորեն Պալեանի յիշատակը իրականացնելու նպատակով, Խորեն Պալեանի նախաձեռնութեամբ եւ իր նախագահութեամբ հիմնուեցաւ «Լուսինե Զաֆարեան եւ Խորեն Պալեանի մահուէն ետք» 2007 թուականի սկիզբէն, հետադիմացի Խորեն Պալեանի ժառանգներէն եղբորը:

ՌԱՖՖԻ ՊԱԼԵԱՆ, ԱՐՏԱՎԵՍ ՊԱԼԵԱՆ, ԱՄՆ, Լուս Մեջելես

Էմին Արիսակեայան. «Նկարներում չկան հսակ ուղիղ գծեր, այլ կա անվերջության էֆեկտ, արժու»

Օրերու սեղի ունեցավ Էմին Արիսակեայանի առաջին անհասկանալի ցուցահանդէսը:

Ցուցահանդէսը կրու էր «Իմ աշխարհ» խորագիրը, եւ ինչպէս էինքն ասաց «Ազգ»-ի հետ գործընկեր, ցուցահանդէսի նշանակն է ներկայացնել, թէ ինչպէս է իմն ընկալում աշխարհը. «Նկարներում չկան հսակ ուղիղ գծեր, այլ կա անվերջության էֆեկտ, արժու, եթե այնուպէս, միտքով չլինենք»:

Էմինը ընդգծեց, որ առանձնացրել է 30 նկար երեք ուղղությամբ՝ շեղանկային ավանգարդ, նյութ եւ բնութիւն:

«Ուղեգրաժայռի նկարի հիմքը տեղեկատվության փոխանցումն է, սակայն ես դա մեջ ես արվեստի էլեմենտներ եմ ավելացրել», ասաց Էմին Արիսակեայանը:

Ի դեպ, Էմինը հանդէս է գալիս Սարգսյան կերտանով, որի մասին մանրամասներ դասն է «Ազգ»-ին. «Քանի որ ես նաեւ գրում եմ եւ իմ ստեղծագործություններից մեկուն կար այդ անվանմամբ մի կերպար, որին շատ էին իմն նմանեցնում, այդ իսկ դասառով էլ իմն սկսեցին Սարգսյանը ասել եւ այդպէս ստեղծվեց իմ կերտանը»:

Սարգսյանը ի դեպ, ցուցահանդէսից մի քանի ամիս առաջ սկսել էր «Լյու» ֆոտոարթի նկարահանումները: Նշելով, որ «Լյու» ֆոտոարթը կազմված է մերկ աղջիկների նկարներից: Ի դեպ, կարող ենք փաստել, որ Էմինը նկարները հետաքրքրական էին: Նայելով դրանք՝ տեսնում էիր արվեստ, ոչ թէ լուի կնոջ մերկությունը. «Իմն համար բավականին մեծ էր, սակայն հետեւումս մտա այս ժանր: Դժվար էր դասն այն գիծը, որ չլինի վրայդ, եւ ըստ սարքեր կարծիքների՝ չեն անցել այն: Զգալով դա, որոշեցի նկարները ներառել ցուցահանդէսում»:

Ֆոտոցուցահանդէսի դեմքերից էին նաեւ՝ «Էմինի» ռոք-խմբի մեմբերից Սարգիսը Մանուկյանը, «Դոմինա» խմբի մեմբերից՝ Գոռ Սուրբանը, «Դոմինա» խմբի մեմբերից՝ Զառան, եւ «The Beautified Project»-ի կիթառահար Արմենը:

Էմինը ընդգծում է, որ լինելով ռոք երաժշտության սիրահար, չէր կարող անտարբեր անցնել եւ չներկայացնել նրանց նկարները եւս. «Առանձնահատուկ հաճույք եմ զգում նկարել ռոք համերգներին: Շատ սիրում եմ նկարել բալետ, դաս, թատեր, ֆանի որ էնդոհոնալ ու ամենալավ կարգերը կարելի է ստանալ այնտեղից: Ամեն վայրկյան դերասանը, դարձողը յայն է ինչ այդ կարգը, մտնում է միայն որսով այն»:

ՌԱՖՖԻ ՊԱԼԵԱՆ, ԱՐՏԱՎԵՍ ՊԱԼԵԱՆ, ԱՄՆ, Լուս Մեջելես

Տայ-չեխական մշակութային հարաբերությունները նոր հարթակում

Օրերու Հայաստան էր ժամանել Չեխիայի մշակութային նախարար Ալենա Հանակովան՝ երկրորդ մշակութային կադրերի ամառային դասը, որում նոր հարթակում համար: Ալենա Հանակովայի գլխավորած դասընթացը Չեխիայի ազգային գրադարանի գլխավոր սնորհ Թոմաս Բոնդը:

Այցի արձանակում ստորագրվեց «Հայաստանի եւ Չեխիայի ազգային գրադարանների միջեւ 2013-2015 թթ. համագործակցության դաշմանագիր» Հայաստանի եւ Չեխիայի ազգային գրադարանների սնորհներ Տիգրան Զարգարյանի եւ Թոմաս Բոնդի կողմից:

Հանդիման ընթացքում նախարարները մտադրեցին եւս համագործակցության հետագա զարգացման համատեղ ծրագրեր՝ ինչպէս թատերի, այնպէս էլ կինոյի, ժամանակակից արվեստի, գրական-թարգմանական, մանկական ծրագրերի իրականացման ուղղությամբ:

ՀՀ մշակութային նախարարն ուրախությամբ նշեց, որ հայ երեխաները դարձեալ արժանանալու են «Լիդիցե»-ի մանկական գեղարվեստի միջազգային մրցույթ-ցուցահանդէսին եւ արժանացել դասակարան մրցանակների, իսկ Չեխիայի ստեղծագործական խմբերի եւ անհատ կատարողների մասնակցությունը Հայաստանում անցկացվող «Հայֆես» թատերական միջազգային փառատոնին եւ «Ես եմ» միջազգային երիտասարդական կինոփառատոնին միջոցով է աշխույժ: Նա շեշտեց մշակութային տեղեկատվության ոլորտում Չեխիայում հրատարակվող «Օրեր» ամսագրի դերը, որի տղադրմանը ֆինանսական օժանդակություն է ցուցաբերում ՀՀ մշակութային նախարարությունը:

Չեխիայի մշակութային նախարար Ալենա Հանակովան «Ազգ» հետ գրուցում նշեց, որ այս դաշմանագիրը կիսբանի Հայաստանի եւ Չեխիայի միջեւ հետագա համագործակցությունը, եւ իր ուրախությունը հայտնեց, որ առաջին համագործակցությունը սկսվեց գրադարաններից, քանի որ ըստ նրա Հայաստանում ունի հիմնական գրականություն: Չեխիայի մշակութային նախարարը գրուցում հավելեց, որ իրենք դասառովում են շարունակել համագործակցությունը Հայաստանի հետ մշակութային տարբեր ոլորտներում. «Մշակույթը միայն կինոն, օպերան, երաժշտությունը չէ, այլեւ շատ ու շատ այլ ոլորտներ: Մենք կարող ենք համագործակցել նաեւ մշակութային կոթողների դասակարանային գծով, որի մասին մենք արդէն ՀՀ մշակութային նախարար Համիկ Պողոսյանի հետ գրուցել ենք: Ցավով չենք հասցնի Հայաստանում տեսնել մշակութային բոլոր կոթողները, սակայն դա առիթ կհանդիսանա, որ եւս մեկ անգամ այցելեն Հայաստան»:

Մշակութային նախարար Համիկ Պողոսյանն էլ հավելեց, որ ակտիվացել են հարաբերությունները թատերական ոլորտում, քանի որ հայերը մասնակցել են նաեւ Չեխիայում տեղի ունեցած թատերական փառատոնին, որն էլ առիթ հանդիսացավ, որ մենք հետագա համատեղ երիտասարդական մշակութային ծրագրերով միջոցով:

Իսկ երկրորդ գաղափարը հեփաթերի ժողովածուի ստեղծումն է՝ չեխերն էլ հայերն: Ալենա Հանակովան այցելեց նաեւ Ծիծեռնակաբերդ հարգանքի տոմարում Մեծ եղեռնի զոհերի հիշատակը եւ մեզ հետ գրուցում ասաց. «Ցավում եմ, որ աշխարհում ցեղասպանություններ են տեղի ունեցել, եւ հուսամ, որ ժամանակը կօգնի լուծելու բոլոր խնդիրները: Իհարկէ, մարդկային կրոնությունը շատ ցավալի են: Ցանկանում եմ բոլոր ազգերին, որ երբեք ցեղասպանության միջով չանցնեն»:

ՄԱՐԿՈՍ ԱՍՏԱՏՅԱՆ, Գրեհա

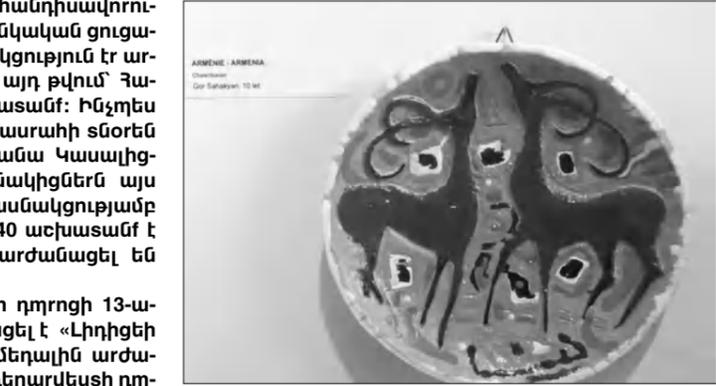
Լիդիցեի միջազգային ցուցահանդէսում մրցանակների արժանացան նաեւ Հայաստանի երեխաները

Չեխական Լիդիցե ավանում երեկ հանդիսավորությամբ բացվեց 41-րդ միջազգային մանկական ցուցահանդէսը, որին աննախադէպ մասնակցություն էր արձանագրվել՝ աշխարհի 68 երկրներից, այդ թվում՝ Հայաստանից, սացվել էր 24 593 աշխատանք: Ինչպէս մեզ հետ գրուցում նշեց Լիդիցեի ցուցահանդէսի սնորհ եւ ցուցահանդէսի համակարգող Իվանա Կասալիցկան, հասկալից Հայաստանի մասնակիցներն այս տարի զարմացրել են իրենց ակտիվ մասնակցությամբ եւ հիմնական աշխատանքներով (մոտ 440 աշխատանք է սացվել), եւ բացի դասակարգերից, արժանացել են նաեւ մեդալների:

Դիլիջանի մանկական գեղարվեստի դպրոցի 13-ամյա սանուհի Էսմա Ալիսանյանը սացել է «Լիդիցեի վարդ» անհատական մեդալը: Նոյն մեդալին արժանացել է նաեւ Դիլիջանի մանկական գեղարվեստի դպրոցը՝ Սերյոժա Արզումանյանի (12 տարեկան), Գոռ Ղազարյանի (12 տարեկան), Լիա Ղազարյանի (12 տարեկան), Միլենա Մարտիրոսյանի (13 տարեկան) եւ Աննա Գոռ Ղազարյանի (10 տարեկան) նկարների հավաքածուի համար:

Խրատական դասակարան է սացել՝ Ներին Քեսաբեցի Նոնա Հակոբյանը (11 տարեկան), Երեսնամյա մանկական գեղագիտության կենտրոնի սան Էդիկ Մետրոյանը (16 տարեկան), Աննա Կասալիցկայի կրթահամալիրից Միլայել Ասվաթսարյանը (10 տարեկան) եւ Երեսնամյա ինկո-Արդոն գրադարանից Նարե Հարությունյանը (14 տարեկան): Այս տարի, բացի գեղարվեստական աշխատանքներից, Հայաստանից դասակարան էր նաեւ արժանացել նաեւ Չարենցավանից 10-ամյա Գոռ Սահակյանի կերտանով ակտիվ եւ Քասալիցից 7-ամյա Գաբիկ Ալեքսանյանի փայտե փորագիր աշխատանքը:

Ամենալից եղանակի դասառով այս տարի բացումը եւ մեդալների հանձնումը կատարվեցին Լիդիցեի մոտ գտնվող Կլարոն Բալաֆի մշակութային կենտրոնում, որ դարձան համայնքի ելույթից հետո սկսեցին Չեխիայից եւ հարեան թատերականներից մեդալների արժանացած երեխաների դարձումը: Ժյուրին գլխավոր մրցանակն այս տարի սկսել էր Սլովակիայի Դիլիջանի միջնակարգ դպրոցին՝ ներկայացրած աշխատանքներով:

Հայ մասնակիցները նաեւ, ուլիք կարողացել էին ներկա գտնվել հանդիսավոր բացմանը, տեղում սացան իրենց դարձումները: Իսկ օտարերկրյա թատերականներից մրցանակի արժանացած երեխաների դարձումները կփոխանցվեն այդ երկրներում Չեխիայի դեսպանատանի միջոցով: Հետագայում, եթե որեւէ թատերական ցանկություն հայտնի ցուցադրել այդ աշխատանքներն իրենց ցուցահանդէսում, ապա նրանց համար ցուցահանդէսային հավաքածու է ստեղծվում եւ տրամադրվում վերադարձնելու դաշմանում:

Արդեն իսկ հայտնի է նաեւ 42-րդ ցուցահանդէսի թեման՝ «Իմ դարձումը, դասը կամ սնային հողագործություն», որին աշխատանքներ ուղարկելու վերջնաժամկետը 2014 թվականի փետրվարի 28-ն է:

ՄԱՐԿՈՍ ԱՍՏԱՏՅԱՆ, Գրեհա

«Տավերժական դասերներ. հայասանի բարձրավանդակի դեմքերը»

Բերլինում, արագործնախարարության շենքում բացված լուսանկարչական ցուցահանդեսում Սախունիա-Անհալթ երկրամասի հնագիտության վարչությունում առաջին անգամ ներկայացնում է Հայաստանի 4000-ամյա ժայռադարձները: Մայիսի 21-ին բացված «Տավերժական դասերներ. հայասանի բարձրավանդակի դեմքերը» վերնագրով ցուցահանդեսի առիթով ԱԳՆ-ի սեղեկագրում կարդում ենք՝ ի սարբերություն ժայռադարձներով հարուստ միջինդարյանային այլ երջանների, որ վաղուց են ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ի ճակատագրային ժառանգության մաս դարձել, դասերների այս աշխարհը մինչև օրս գրեթե անծանոթ է:

Ժառանգության մաս ճանաչելը, բայց հայաստանյան ժայռադարձները լավ հնարավորություն ունեն դա ստանալու», ասել է վարչության ղեկավար **Հարալդ Մելերը**, որի ղեկավարած 15-հոգանոց մասնագիտական թիմն անցյալ ամառ հայկական բարձրավանդակում Ուղտասարի ժայռադարձներն է ուսումնասիրել: 2000-3500 մետր բարձրության վրա գտնվող սարածոմ գիտականները 40 հեկտար կազմող հանգած հրաբխային սարածք են հետազոտել, որ բաղկացած է բազալի հազարավոր ժայռաքեղերից, որոնց վրա փայտի, հովազի, արջի, այծի, մարտիկների դարձեր են դրոշմված: Ժայռադարձներից են հայտնաբերվում ոչ այնքան դրանց մեծաքանակ

լինելով է դայանավորված, որ 4000-ամյա լավ դասերները լավ հնարավորություն ունեն դա ստանալու», ասել է վարչության ղեկավար **Հարալդ Մելերը**, որի ղեկավարած 15-հոգանոց մասնագիտական թիմն անցյալ ամառ հայկական բարձրավանդակում Ուղտասարի ժայռադարձներն է ուսումնասիրել: 2000-3500 մետր բարձրության վրա գտնվող սարածոմ գիտականները 40 հեկտար կազմող հանգած հրաբխային սարածք են հետազոտել, որ բաղկացած է բազալի հազարավոր ժայռաքեղերից, որոնց վրա փայտի, հովազի, արջի, այծի, մարտիկների դարձեր են դրոշմված: Ժայռադարձներից են հայտնաբերվում ոչ այնքան դրանց մեծաքանակ

համագործակցող կողմը, 2008-ից Հայաստանի Գիտությունների ազգային ակադեմիայի գիտնականները սեր համագործակցում են գերմանացիների հետ՝ հասկալիս հնագիտության եւ հուշարձանների դասականության բնագավառում:

Եթե անեն բան բարեհաջող լինի, առաջիկա 10 տարում գերմանացիների օգնությամբ հնարավոր կլինի Ուղտասարի ժայռադարձները համալսարանային ժամանակակից մասնագիտացված աշխարհի մասնագետներին ներկայացնել: Մինչ դիմելը երկար նախադասարանական աշխատանք կա անելու՝ մասնավորապես դեմքերի փայտեղծված ներկայացվող հարստության եզակիությունը, առանձնահատկությունները, ինչն էլ են սարբերվում արդեն ճանաչում գտած մյուս ժայռադարձներից, որ հայտնաբերվել են Ֆրանսիայում եւ Իտալիայում: Մելերը կանխատեսում է, որ առաջիկա ամառ իր թիմի հետ մի նոր նախագծով մեկ անգամ եւս կլինի սեղանում՝ 500-ից ավելի ժայռադարձների նմուշ վավերագրելու նպատակով:

Բերլինում բացված ցուցահանդեսը կարելի է դիտել մինչև հունիսի 12-ը, աշխատանքային օրերին՝ ժամը 10-18-ը: Մուտքն ազատ է:

ԼԱՍՏԻՍ ՀՈՎԻՏՓՅԱՆ
Գերմանիա

Թերթերի խմբագիրների նախաձեռնությունն արդեն արդյունք ունի

Երկ լրագրողների հետ հանդիպած «Հրապարակ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր **Արմինե Օհանյանը**, «ժողովուրդ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր **Թագուհի Թովմասյանը** եւ «Ազգ» թերթի լրագրող **Մարիետա Խաչատրյանը** «Հայագ» ակումբում ֆնարկեցին առցանց լրատվական կայքերին ուղղված մի քանի թերթերի խմբագիրների նախաձեռնությունը, որի նպատակն է բացառել գրագողությունը, թերթերի ստույգությունը ներկայացնելով՝ չգրոցնել թերթերի դժվարին աշխատանքը (առաջինը եղավ եւս մյուսի ոչ ամբողջական հրատարակում՝ մանրամասները թողնելով թերթի ընթերցողին): Ըստ խմբագիրների՝ այս նախաձեռնությունն արդեն արդյունք է սպասելի կայքերն արդեն դասադրվել են հրատարակում մյուս թերթի՝ լրատվությունը հղումը եւ հրավիրելով մյուս մանրամասներին ծանոթանալ հենց թերթում: Խոսվեց նաեւ այն մասին, որ Ազգային ժողովում երջանակության մեջ է դրվել «Հեղինակային» եւ հարակից իրավունքների մասին» օրենքի փոփոխության նախագիծը, որը կկարգավորի թերթերի եւ կայքերի միջև այս վեճը (հեղինակներ՝ Արմինե Օհանյան, Թագուհի Թովմասյան, Մարիետա Խաչատրյան): Այս թեմայով ավելի մանրամասն հրատարակում՝ առաջիկայում: **Մ. Խ.**

Երեւանի ֆալսեթաբանը հայտարարում է Երեւանի Հանրապետության հրապարակի վերակառուցման հայեցակարգային նախագծի հանրառեւական ձարտարադրական բաց մրցույթ

Մրցույթի նպատակը՝
Ընտրել այն լավագույն նախագծային առաջարկությունները, որոնք ուղղված կլինեն Հայաստանի Հանրապետության մայրաքաղաք Երեւանի Հանրապետության հրապարակի կարելու առաջարկական համալիրի արդիականացմանն ու հարմարեցմանը քաղաքաշինական գործառնական արդի գործընթացներին, մասնավորապես հաշվի առնելով հետեւյալ իրողությունները.

- հրապարակն իրականում վերածվել է տրանսպորտային գերբեռնված հանգույցի, իր բոլոր բացասական ազդեցություններով,
- Հանրապետության հրապարակին անմիջականորեն հարող տարածքների կառուցապատման արդյունքում ակտիվ սիլուետներ են ձեւավորվել հրապարակի շուրջ, եականորեն աղճատելով համալիրի մասշտաբայնության եւ դոմինանտության կարելու պայմանները,
- հրապարակը ձեւավորող որոշ մասնաշենքեր գործառնական նշանակությամբ վերափոխվել են
- կառուցվել է երկու կարելու առաջարկների միջեւ հետիտոն կապ հանդիսացող Հյուսիսային պողոտան,
- ի վերջո՝ Հանրապետության հրապարակը, հանդիսանալով համայն հայության խորհրդանշիչ ու համագային, համապետական եւ համաքաղաքային միջոցառումների իրականացման կարելու առաջարկական հարթակ, Լեւինի արձանի եւ դրա տրիբունայի ապամոնտաժման արդյունքում, ունի որոշակի դժվարություններ, զանազան հանդիսությունների կազմակերպման խնդրում:

Մրցույթի արդյունքների քննարկման ընթացքում առանձնակի ուշադրության կարժանանան հատկապես այն առաջարկությունները, որոնք հիմնավորված կլինեն մայրաքաղաքի կենտրոնի քաղաքաշինական առկա իրողությունների համալիրում վերլուծությամբ եւ այդ համատեքստում առավել հիմնավոր լուծումներ կառուցողներն հրապարակի եւ հարող տարածքների վերակառուցման, ծավալատարածական հորինվածքների գործառնական եւ ներդաշնակման, ճարտարապետական միասնականության ապահովման խնդիրներում:

Ցանկալի է, որպեսզի մասնակիցների կողմից ներկայացվող առաջարկությունները լինեն հնարավորինս իրատեսական, ներառելով վերը նշված պայմաններն ու քաղաքաշինական այն հիմնախնդիրները, որոնք ակնառու են եւ ունեն անհետաձգելի լուծման անհրաժեշտություն:

Մրցույթին մասնակցության պայմանները՝
Մրցույթին կարող են մասնակցել՝ Հայաստանում գործող անհատ ճարտարապետներ, ճարտարապետներից եւ հարակից մասնագետներից կազմված ստեղծագործական խմբեր եւ ճարտարապետական ստեղծագործական արվեստանոցներ:

Հայեցակարգային նախագծերի իրականացման համար նախատեսվում է նաեւ ուղղակի պայմանագրեր կնքել այն ճարտարապետական արվեստանոցների հետ, որոնք ունեն քաղաքային համալիրների եւ կարելու առաջարկական կառուցվածքի նախագծման իրական փորձ, ինչը հնարավորություն կտա ոչ միայն որոշակիորեն ձեւավորելու մրցույթի մասնակցային կազմը, այլեւ իրական երաշխիքներ ստեղծել՝ լուրջ արդյունքներ ակնկալելու խնդրում:

Մրցութային նախագծերի ներկայացման ձեւաչափը՝
Մրցութային նախագծերը ներկայացվում են համառոտ բացատրագրով եւ գրաֆիկական մասով: Գրաֆիկական մասը ներկայացվում է ազատ, այն անհրաժեշտ ծավալով, ինչը լիարժեք բացահայտում է հայեցակարգի հիմքում դրված մտահղացումները, ներառելով՝ գլխավոր հատակագիծը, ճակատների փովածքները, կտրվածքները, անհրաժեշտության դեպքում՝ առանձին դրվագները, եռաչափ գծապատկերները եւ այլն:

Պայմանագրային հիմունքներով մրցույթին մասնակցող ստեղծագործական արվեստանոցները պարտադիր կարգով նախագծային առաջարկությունը ներկայացնում են նաեւ մասնակերտով՝ 1:400 մասշտաբով:

Մրցույթի անցկացման եւ նախագծերի ներկայացման ժամկետները՝
Մրցութային աշխատանքների սկիզբը սահմանվում է 2013 թվականի մայիսի 29-ը, իսկ ավարտը՝ 2013 թվականի օգոստոսի 29-ը:

Մրցութային առաջարկությունները ներկայացվում են ոչ ուշ, քան 2013 թվականի օգոստոսի 29-ը, մինչեւ ժամը 17.00-ն, հետեւյալ հասցեով՝ Երեւան, Հանրապետության հր. Կառավարության տուն 3, առաջին հարկ - ճարտարապետության թանգարան, հեռ.՝ 52 96 30 :

Մրցույթի մասնակցի մրցութային նախագծի հանձնումը վավերացվում է կնքած տեղեկանքով:

Մրցույթի համար անհրաժեշտ էլակետային կյուբերը՝
Մրցույթի համար անհրաժեշտ էլակետային կյուբերը մասնակցները կարող են ձեռք բերել այցելելով Երեւանի քաղաքապետարանի www.Yerevan.am պաշտոնական կայք:

Լրացուցիչ տեղեկությունների համար գնահատել՝ 094 79-30-90 հեռախոսահամարով:

Մրցույթի արդյունքների ամփոփումը եւ մրցանակային ֆոնդը՝
Մրցութային նախագծերի քննարկումն ու արժեւորումը իրականացնում է մրցութային հանձնաժողովը, հետեւյալ կազմով:

Մրցութային հանձնաժողովի նախագահ	Եւգենի Մարգարյան	Երեւանի քաղաքի գլխավոր ճարտարապետ, ՀՀ վաստակավոր ճարտարապետ
Մրցութային հանձնաժողովի անդամներ	Ռուզան Ալավերդյան	ՀՀ քաղաքաշինության ֆակուլտետի ճարտարապետ
	Արմ. Մանուկյան	ՀՀ մշակույթի փոխնախարար
	Հրաչ. Պողոսյան	Երեւանի քաղաքապետարանի ճարտարապետության հանձնաժողովի նախագահ, ՀՀ վաստակավոր ճարտարապետ
	Մրցույթի Միջնորդ	Հայաստանի ճարտարապետների միությունի նախագահ, ՀՀ վաստակավոր ճարտարապետ
	Գուրգեն Մուշեղյան	ՀՀ վաստակավոր ճարտարապետ
	Մարտիր Քալաշյան	ՀՀ վաստակավոր ճարտարապետ
	Յուրի Մաճաթյան	ԵՃԾ՝ Նյութերի, ՀՀ վաստակավոր մասնակցի գործիչ
	Մրցութի Մեծան	ճարտարապետ
Հանձնաժողովի քարտուղար	Արտ. Հարությունյան	ճարտարապետ

Մրցութային հանձնաժողովի նախագահը եւ անդամները, ինչպես նաեւ անձինք, ովքեր մրցույթը հայտարարողի կողմից նշանակված են այն նախապատրաստելու ու կազմակերպելու կամ փորձագիտական եզրակացություն կազմելու համար, իրավունք չունեն մասնակցելու մրցույթին կամ խորհրդատվական ծառայություն մատուցելու մասնակիցներից որեւէ մեկին:

Մրցութային հանձնաժողովն իր որոշումները կայացնում է փակ գաղտնի քվեարկությամբ, անդամների ձայների պարզ մեծամասնությամբ:

Մրցութային հանձնաժողովի կողմից մրցույթի արդյունքների ամփոփումն իրականացվում է մրցութային աշխատանքների շուրջ կազմակերպված հասարակական իրազեկումից հետո, բայց ոչ ուշ, քան 2013 թվականի օգոստոս ամսվա վերջը:

Մրցույթի արդյունքներով ընտրված երեք լավագույն աշխատանքները կարգադրվեն 1-ին, 2-րդ եւ 3-րդ մրցանակներով, յուրաքանչյուրը՝ համապատասխանաբար 1 մլն դրամական պարգևով:

Մրցութային հանձնաժողովի որոշմամբ ուշադրության արժանացած եւս երեք աշխատանքներ կարող են ստանալ իրախոսական մրցանակներ, յուրաքանչյուրը՝ 500 հազ. դրամական պարգևով:

Ծանոթություն. - Մրցութային փաստաթղթերը ներկայացվում են վեցանիշ թվային ծածկագրով: Այն տեղադրվում է գծագրերի վերին աջ անկյունում եւ պետք է ունենա 15 մմ բարձրություն:

Աշխատանքները ներկայացվում են համապատասխան ծածկագիր ունեցող կից փակ ծրարով, որի ներդիրում նշվում է մրցութային նախագծի հեղինակային կազմը եւ վերջիններիս միջեւ դրամական բաշխումը:

Երեւանի քաղաքապետարան